

ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКІ НАУКОВІ СТУДІЇ

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

**VIII Всеукраїнська
конференція здобувачів вищої освіти і молодих
учених**

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД
«ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ К. Д. УШИНСЬКОГО»

*Кафедра філософських і соціологічних студій та
соціокультурних практик*

Співорганізатори:

Південно-Українське відділення
Соціологічної асоціації України
Національний університет «Одеська політехніка»
Національний університет «Чернігівська політехніка»
Національний технічний університет
«Дніпровська політехніка»
Міжнародний університет

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

**VIII Всеукраїнська конференція здобувачів
вищої освіти і молодих учених
«ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКІ
НАУКОВІ СТУДІЇ»
(17-19 листопада 2025 року)**

Одеса, 2025

УДК 001.895:005.8(082)
ББК 60я431

*Рекомендовано до друку Вченою радою Університету Ушинського
протокол № 7 від 09 грудня 2025 року*

Південноукраїнські наукові студії: збірник матеріалів VIII Всеукраїнської конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених (Одеса, 17–19 листопада 2025 р.) / ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», кафедра філософських і соціологічних студій та соціокультурних практик; Південно-Українське відділення Соціологічної асоціації України, Нац. ун-т «Одеська політехніка», Нац. ун-т «Чернігівська політехніка», НТУ «Дніпровська політехніка», Міжнародний університет; відп. ред. та укладач: Петінова О. Б. Одеса: ПНПУ імені К. Д. Ушинського, 2025. 336 с.

Рецензенти:

кандидатка філософських наук, доцентка, доцентка кафедри філософії, історії та політології
Національного університету «Одеська політехніка» *Наталія РИБКА*

кандидатка політичних наук, доцентка, доцентка кафедри мистецтвознавства та загальногуманітарних дисциплін Міжнародного університету *Юлія МЕЛЬНИК*

У Збірнику матеріалів VIII Всеукраїнської конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених «Південноукраїнські наукові студії» представлено напрацювання учасників із різних регіонів України, об'єднаних спільною метою – осмислення сучасних наукових викликів та пошук інноваційних рішень у міждисциплінарному просторі. Конференція організована Державним закладом «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» за участю кафедри філософських і соціологічних студій та соціокультурних практик, у співпраці з Південно-Українським відділенням Соціологічної асоціації України та провідними університетами країни – ЗВО-партнерами.

Матеріали збірника охоплюють широке коло тем, що відповідають актуальним потребам сучасного суспільства й науки. Серед них: трансформації українського соціуму, культурні та історичні процеси в контексті суспільно-політичних змін, філологічні студії в умовах цифровізації, розвиток креативних індустрій, філософія бізнесу та етичні виміри інновацій, екологічна філософія й концепції сталого розвитку, сучасні підходи до філософії здоров'я, інновації в освіті, проблеми політики та суспільного розвитку, а також виклики, пов'язані з критичним мисленням і логічною культурою XXI століття.

Збірник відображає високий рівень наукових досліджень молодих учених, сприяє розвитку міжвузівської наукової співпраці та формує простір для конструктивного діалогу між представниками різних освітніх і наукових галузей. Матеріали конференції можуть бути корисними для дослідників, викладачів, здобувачів освіти, а також фахівців, що працюють у сфері соціальних, гуманітарних та освітніх наук.

Матеріали подано в авторській редакції. За зміст та достовірність наведених фактів, цитат і даних відповідальність несуть автори.

© ДЗ «ПНПУ імені К. Д. Ушинського», 2025

© Авторів матеріалів, 2025

Шакун Євгеній ФІЛОСОФІЯ БЕЗПЕКИ: ОСНОВНІ ПАРАДИГМИ ДОСЛІДЖЕННЯ.....	45
Овчаров Олександр ФЕНОМЕН ПРАЦІ Й ВІДЧУЖЕННЯ У ФІЛОСОФІЇ К. МАРКСА..	48
<i>СЕКЦІЯ № 2. ІСТОРІЯ ТА КУЛЬТУРА В СУСПІЛЬНО- ПОЛІТИЧНОМУ ВИМІРІ</i>	
Добролюбська Юлія ХРОНОЛОГІЯ СТВОРЕННЯ «КНИГИ ПРО ВЕЛИКЕ ЄДНАННЯ» КАН Ю-ВЕЯ У КОНТЕКСТІ ЙОГО ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	52
Федорова Алла СТАРОВІРИ БУДЖАКА: МІЖ КОНФОРМІЗМОМ ТА НОНКОНФОРМІЗМОМ (ІСТОРИЧНИЙ АСПЕКТ).....	56
Rybka Nataliia, Pecherskyi Ivan THE PHILOSOPHY OF ARTHUR SCHOPENHAUER AS PROJECTED ON MODERN GENERATIONS.....	59
Світлицька Віолета МИСТЕЦТВО МЕТАМОДЕРНУ: ФІЛОСОФСЬКА ПЕРСПЕКТИВА ТА КЛЮЧОВІ РИСИ.....	62
Габер Мохаммед Аль-Сейєд Аміна МЕТАМОДЕРН ЯК СУЧАСНА ФІЛОСОФІЯ МИСТЕЦТВА.....	64
Начев Микола ПОШИРЕННЯ МЕТАМОДЕРНИХ ТЕНДЕНЦІЙ В УМОВАХ ВІЙНИ.....	67
Неборак Олександра ЗБЕРЕЖЕННЯ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ В УМОВАХ ВІЙНИ...	71
Данільченко Анастасія КОЗАЦЬКЕ БАРОКО ЯК СТИЛЬ: ФЕНОМЕН УКРАЇНСЬКОГО МИСТЕЦТВА.....	75

8. Коливання між щирістю та іронією (oscillation) та створення своєрідного синусоїду значень, де серйозність та гра співіснують без взаємоскасування.
9. Етична чутливість та відповідальність, на відміну від постмодерністської байдужості, повертається до теми відповідальності – за світ, за Іншого, за майбутнє. Естетика стає етично забарвленою, а творчість постає стає механізмом вироблення власного ціннісного бачення.
10. Проекція у майбутнє та фокус на його потенційних можливостях (futurity), мистецтво метамодерну не обмежується ностальгією чи постмодерністською фрагментацією, а прагне конструювати нові смисли та можливі світи, зосереджуючись на конструктивному майбутньому.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Шабанова Ю. О. Метамодерн у мистецькому просторі: передчуття нової культурної парадигми. Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку. Випуск 43. 2022, С.87-94. <https://doi.org/10.35619/ucpmk.vi43.586>

ГАБЕР МОХАММЕД АЛЬ-СЕЙЄД АМІНА

здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, спеціальність
035 Філологія, Українсько-німецький інститут,
Науковий керівник: **АФАНАСЬЄВ ОЛЕКСАНДР**, доктор філософських
наук, професор кафедри філософії, історії та політології,
Національний університет «Одеська політехніка», м. Одеса, Україна

МЕТАМОДЕРН ЯК СУЧАСНА ФІЛОСОФІЯ МИСТЕЦТВА

У сучасному культурному просторі дедалі частіше з'являється поняття метамодерн. Воно позначає не просто новий напрям у мистецтві, а цілий світогляд, що сформувався як реакція на кризу постмодернізму. Якщо модерн шукав істину, а постмодерн іронізував над нею, то метамодерн намагається знайти баланс між вірою й сумнівом, між щирістю та іронією, між надією й розчаруванням. Саме тому його часто описують формулою «коливання між модерном і постмодерном».

Термін метамодернізм увели у науковий обіг нідерландські дослідники Тімотеус Вермеулен та Робін ван ден Аккер у статті «Notes on Metamodernism» (2010). Вони вважали, що нове покоління митців та мислителів уже не відповідає логіці постмодерну - тотальної іронії, пародії та деструкції сенсів. Людина ХХІ століття живе у стані, коли іронія більше не рятує: вона прагне знову вірити, любити, творити, але вже з усвідомленням абсурду й складності світу. Отже, метамодерн - це не відмова від постмодернізму, а його переосмислення. Він не повертає нас повністю до модерністського ідеалізму, але намагається поєднати прагнення до істини з усвідомленням її

недосяжності. Цей стан можна порівняти з маятником, який коливається між двома полюсами – наївністю і скепсисом, щирістю і дистанцією. Для метамодерної свідомості характерна емпатія, відкрите переживання, але водночас – усвідомлення гри. Митець уже не намагається руйнувати старі сенси, як це робив постмодернізм, але і не приймає їх як абсолют. Він будує нові структури значення з уламків минулих епох. Цей напрям з'явився не лише у філософії, а й у всіх формах культури: від живопису до кінематографа. Наприклад, у кіно це можна побачити у фільмах Грети Гервіг «Барбі» чи Веса Андерсона, де поєднуються грайливість, іронія й водночас глибока щирість. У літературі – це романтична чутливість, поєднана з самоіронією; у живописі – експресивність і символічність без надмірного цинізму.

Філософія метамодерну виходить із переконання, що людське життя неможливо пояснити лише раціонально або іронічно. Ми живемо у світі, де реальність складається з протилежностей: надії та страху, віри й сумніву, любові та байдужості. І завдання сучасного мистецтва – не уникати цих протиріч, а навчитися жити всередині них, приймаючи світ у його суперечливості. Таким чином, метамодерн – це філософія нового гуманізму. Вона повертає людину до цінностей, але вже не наївно, а з глибокою саморефлексією. Це своєрідна спроба знайти новий сенс після втрати сенсів, нову щирість після іронії. У цьому й полягає його особлива роль у сучасній філософії мистецтва. Метамодерн у філософському плані позиціонується як спроба осмислити культурну зміну, що постала після епохи постмодерну. Його ядро – не радикальна відмова від попередніх парадигм, а переосмислення: метамодерн трактує постмодерністську іронію та скепсис як необхідний досвід, але прагне до відновлення сенсу, щирості й прагнення до істини у світі, який уже не вірить у прості наративи. Ключовим філософським образом метамодерну є «коливання» (*oscillation*) – ідея, що сучасна культура «гойдається» між полюсами модерну (ентузіазм, віра у прогрес, наївна щирість) і постмодерну (іронія, усвідомлена штучність, деконструкція). Це коливання не означає непослідовності або хаосу; воно – стратегія: визнати обґрунтованість критики постмодерну, але не дозволити їй остаточно знищити прагнення до смислу і етичних імперативів. У цьому сенсі метамодерн стає філософією невпинного «пошуку – незважаючи на сумніви».

Мистецтво метамодерну виростає на ґрунті втоми від постмодерної іронії, фрагментації та дистанції. Художники нового покоління прагнуть повернути емоційність і сенс, але без наївності модерну. Тому сучасне мистецтво поєднує обидві крайнощі – іронічну рефлексію й щирий емоційний порив. Це мистецтво не ховається за сарказмом, але й не впадає в пафос; воно грає, але грає всерйоз. Одним із найяскравіших прикладів є кіно. Фільми Грети Гервіг «Барбі» (2023) або Тодда Філіпса «Джокер» (2019) показують метамодерну глибину. Вони працюють із культурними символами, відомими всім, але відкривають у них нові смисли. У «Барбі» одночасно присутні сатира

на споживацтво і щира розповідь про самоусвідомлення жінки. Фільм сміється з рожевого світу ляльок, але водночас плаче над ним – це класичний метамодерн: «іронічна щирість». Подібна тенденція простежується у творчості режисера Веса Андерсона – його симетричні кадри, пастельні кольори й дивакуваті персонажі створюють атмосферу казкової дистанції, але водночас глядач відчуває глибоку людяність героїв. У фільмах «Королівство повного місяця» чи «Готель “Гранд Будапешт”» реальність подається як декоративна конструкція, проте в її серці – справжні емоції, любов і самотність. Це – іронічна форма з гуманістичним змістом.

У літературі метамодерн проявляється через поєднання постіронії та екзистенційності. Твори таких авторів, як Девід Фостер Воллес, Саллі Руні, чи навіть українських сучасників – Сергія Жадана або Любові Якимчук, – демонструють прагнення говорити про реальні почуття у світі, де все здається текстом або мемом. Воллес у своєму есе «E Unibus Pluram» писав, що справжній виклик ХХІ століття – бути щирим у часи іронії. Цей заклик і став передчуттям метамодерного стилю мислення. Візуальне мистецтво також переживає метамодерну трансформацію. Пластичні художники, перформери, фотографи намагаються повернути духовний вимір через форму, технологію та взаємодію. Наприклад, цифрові інсталяції Рефіка Анадолу поєднують штучний інтелект і естетику сну: вони демонструють, як машина може мріяти, а людина – відчувати через алгоритм. У таких роботах немає протиставлення «технології» та «душі» – є їхня взаємодія, гармонія, яка типова для мислення метамодерну. У музиці приклади метамодерну зустрічаються у творчості Біллі Айліш, Florence + The Machine чи гурту Coldplay. Вони поєднують глибокі, навіть трагічні тексти з емоційною відкритістю, меланхолією та вірою у красу. Музика стає не просто розвагою, а способом пережити суперечності сучасності – із сумом, але й з надією.

Характерною рисою метамодерного мистецтва є емоційна амбівалентність – здатність викликати одночасно протилежні почуття: сміх і смуток, надію й розчарування. Це не слабкість, а ознака глибини: у сучасному світі, де все багатошарове й суперечливе, щирість можлива лише через усвідомлення цієї подвійності. Також важливою стає естетика ностальгії – не за минулим буквально, а за втраченим відчуттям сенсу. Звідси любов до ретростилістики, попкультурних цитат, старих плівкових кольорів у кіно чи моді. Але ця ностальгія не прагне повернути минуле – вона шукає новий спосіб його пережити, зробити близьким і зрозумілим у теперішньому. Усе це дозволяє говорити про метамодерн як про філософію мистецтва на межі щирості й усвідомленості. Художник уже не наївний і не цинічний – він свідомо вибирає бути емоційним, навіть знаючи, що світ складний і нестійкий. Це мистецтво, яке не боїться сумнівів, але вірить у можливість краси й добра. Таким чином, метамодерн у мистецтві – це не просто стиль чи напрям, а нова

культура почуття, де гармонія народжується з коливання. Він вчить, що після іронії знову можлива віра, після зневіри – любов, а після хаосу – пошук сенсу.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Афанасьєв О.І. Метамодернові мандри: від іронії до метаіронії Збірник наукових праць з філософії та філології. Вип. 2(38). Сковородіана: мандри філософування - 2. Одеса: Акваторія, 2022, 132 с. С.28-38.
2. Гадамер Ганс-Георг. Істина і метод: Основи філософської герменевтики. - Київ: Юніверс, 2000. - С. 57–112, 340-352
3. Ільїн Володимир. Філософія мистецтва: від модерну до метамодерну. - Київ: Центр гуманітарних досліджень, 2020. - С. 145–198.
4. Vermeulen T., van den Akker R. Notes on Metamodernism // Journal of Aesthetics & Culture. 2010. Vol. 2. P. 1–14.

НАЧЕВ МИКОЛА

здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти ОНП

Філософія

*Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К.Д. Ушинського», м. Одеса, Україна*

ПОШИРЕННЯ МЕТАМОДЕРНИХ ТЕНДЕНЦІЙ В УМОВАХ ВІЙНИ

Коли ми звертаємося до феномену метамодерну – а особливо до питання його здатності впливати на якість суспільного життя та перебіг політичних процесів – неминуче виникає запитання про можливість його вкорінення в українському контексті. Є підстави сподіватися, що метамодерні ідеї знайдуть благодатний ґрунт і поступово дадуть результат. Хотілося б бачити, як політики, реформатори, громадські діячі, підприємці та інші представники активних суспільних груп транслюють метамодерний культурний код у своїй щоденній практиці – через концепції, рішення, ініціативи, спрямовані на подолання соціальних, економічних та інших викликів, що стоять перед нашою державою.

Повномасштабне вторгнення 2022 року докорінно змінило український інформаційний простір: він наповнився як правдивими свідченнями про наслідки бойових дій та ракетних атак, так і дезінформацією, фейками та продуктами російських інформаційно-психологічних операцій. Якщо пригадати перелік проблем, у контексті яких метамодерн набував актуальності – кліматичні зміни, фінансова нестабільність, глобальні конфлікти, криза традиційних ідеологій і релігій, – то до кінця 2023 року доводиться констатувати, що більшість із цих викликів лише загострилися. Для України ж

Наукове видання

Південноукраїнські наукові студії: збірник матеріалів VIII Всеукраїнської конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених (Одеса, 17–19 листопада 2025 р.) / ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», кафедра філософських і соціологічних студій та соціокультурних практик; Південно-Українське відділення Соціологічної асоціації України, Нац. ун-т «Одеська політехніка», Нац. ун-т «Чернігівська політехніка», НТУ «Дніпровська політехніка», Міжнародний університет; відп. ред. та укладач: Петінова О. Б. Одеса: ПНПУ імені К. Д. Ушинського, 2025. 336 с.